



is kiállta a próbát, noha ezúttal is éreztem rajta azt, hogy néha túlcsoordul a beszéd. De miért is ne csordulna, hiszen ez egy szubjektív műfaj, itt az emberek megnyílnak, illetve a hangsúlyozottan jó interjúkészítő „megnyitja” őket, aztán megy a szöveg a maga útján, szinte semmi sem vethet neki gátat.

Pontosan ez a Farkas Zoltán – Kiss László páros könyvének az egyik legnagyobb erénye. Hogy tudniillik olyan szépen folyik, csordogál ez az élettörténet, hogy szinte lehetetlen a kötetet letenni. Jómagam egyetlen egyszer torpantam meg az olvasásban (ez az első olvasásnál és az újravolvasásnál is megtörtént), amikor Farkas Zoli eposzi magasságokban dicséri békéscsabai személyi edzőjét, meg a konditermet. De fontos itt hangsúlyoznom, (talán) ez sem a szöveg, a könyv hibája, nem is az interjúkészítőé, aki szerkeszt, mérlegel, hanem az enyém (olvasóé), aki nem tudok azonosulni ezzel a gondolatfutammal. A mese – miért is ne nevezhetnénk annak, ha elkövetője, Farkas Zotya egy *igazi mesélő* – kilencvenkilenc százaléka viszont annyira jól megkomponált, hogy nem egyszer eszembe jutott, hogy én is pont ilyen gördülékeny, simára csiszolt történeteket szeretnék írni. Bizonyára Kiss is örül neki, hogy ez számára megadatott.

Bevallom, egy kicsit félek leírni, hogy ez a könyv, illetve az, ami benne foglaltatik: *példamutatató*. Egy efféle kijelentés nekifutásból stigmatizál. Ugyanakkor azt is szem előtt kell tartanunk, hogy egy olyan társadalomban élünk, amely rühelli a (pozitív) példákat, példázatokat. Nekünk aztán senki ne merészelje megmondani, hogy mi a helyes, és mi kevésbé az – hallanók a pusztán a lázadt ember vad keserveit – pláne egy ilyen tetovált, hosszú hajú cigány ipse (egyesek szerint maga az ördög; lásd a kötet idevágó történetét) ne mondja meg! Félek leírni, mégis leírtam, mert végül is ez lenne az igazság.

Miközben olvastam ezt a könyvet, többször eszembe jutott, hogy olyan ez a Farkas Zoli, mint a mesebeli legkisebb királyfi (és akkor már megint a *mesénél* tartunk): szívós, a végtelenségig kitartó, szándékaiban tiszta, egyenes, érzékeny az igazságra, éppen ezért képtelen elviselni a hazugságot, és adott esetekben a fúrfangossága is megmutatkozik. Arról nem is beszélve, hogy a mesebeli legkisebb királyfikhoz hasonlóan ő is mindig nyer. Pontosabban, a megfeszített munkának köszönhetően folyvást nyeresre áll, hiszen mind a mai napig derekasan futja a rá „kimért” köröket.

Ugyanígy fontos az is, hogy önnön létével és élettörténetével rávilágít piciny társadalmunk egyik legjelentősebb problémájára, melyet hosszú évtizedek óta képtelenek vagyunk megoldani. Mindez már az alcímből is kiviláglik: *Kitaszítottan a világhírig*. Mert mit is mond nekünk ez az alcím? Nagyjából azt, hogy édes hazánkban az igazán nagy tehetségeknek csak korlátozottan adatik meg, hogy a csúcscsztrádán suhanjanak (azok igazából nem is nekik épülnek), az esetek többségében be kell érniük a kapaszkodásával. (És akkor most még finom voltam.) Stílszerűen azt is mondhatnánk – és lényegében ez lenne ennek a könyvnek a nagy tanulsága –, hogy hatalmas a távolság Mezőkovácsháza és a *Júászéj* között, de megfeszített munkával és tenni akarással ez a távolság legyőzhető. A metál zene, és az általa létrehozott közösség pedig egy olyan közeg, amely feloldja az ellentéteket, felülemelkedik a faji vagy bármilyen alapú megkülönböztetésen – nem én-ben és te-ben gondolkodik, hanem *mi*-ben. A zenész feladata pedig az, hogy felhívja a figyelmet az előítéletekre, és segítsen az embereknek felszámolni a kirekesztő gondolkodást.

Az *Outcast* tehát az előbb említett megfeszített munkáról (is) szól, a folytonos egyéni és „csapatos” harcról, megtalálásokról és elvesztésekről, a zenészlét minden előnyéről és nyűgjéről (hogy melyikből adatik több, ezt döntse el mindenki maga). Egyszerre az Ektomorf és

Farkas Zoltán története, melyek lényegében elválaszthatatlanok egymástól (talán ki is mondja az énekes-gitáros egy helyütt á la Fleubert, hogy „az Ektomorf én vagyok”).

Itt szükségszerűnek érzem idézni a kötet második fejezetének egyik mondatát (a közlője a Farkas testvérek édesapja), amely már önmagában is „legendássá” teszi számomra a zenekart: „A cirokfejtésen túl hagymapucolásra is vállalkoztak, hátul, a disznóól mellett pucolta az egész Ektomorfa hagymát...” (37.) Ez egy olyan mondat, amely szentesíti a zenekar munkásságát, és akkor is legitimálná minden törekvésüket, ha soha nem jutottak volna tovább az első demónál. A hagymapucolás egy csodálatos metaforája az Ektomorfa történetének, hiszen egyrészt megmutatja, hogy „keserű könnyek” között született ez a zenekar, másrészt megrajzolja a banda útját is, amint az egyes rétegektől megszabadulva dinamikusan haladtak befelé, a metál középpontja felé, hogy végül olyan nagyhírűk mellett találják meg a helyüket, mint a Kreator, a Pro-Pain, vagy a zenésziális Max Cavalera (a teljesség igénye nélkül).

Az *Outcast* jócskán bővelkedik a fentihez hasonló egyszerű, mégis frappáns mondatokban, amelyek különös, barátságos atmoszférát kölcsönöznek ennek a könyvnek – az olvasó szinte az első pillanattól bennfentesnek érzi magát, és egy percig sem vitatja e történetek igaz voltát. Nem is tehetné, hiszen a mesélő „védve van”. Sokan megszólalnak rajta kívül ebben a könyvben: szülők, rokonok, egykori és jelenlegi tagok, technikusok, roadok, sofőr, zenészkollégák, fesztiválszervezők, lemezkiadó-vezetők, és sorolhatnám még hosszasan. Ezek a megszólalások – a nagy történet mozaikjai – erősítik az énekes-frontember által vezetett narratívát. De a mesélő nemcsak mesél, hanem összegez is, tanulságokat von le, mintha ez a könyv a múltjával való szembesülés is lenne, afféle *füveskönyv* – már ha a metálosok írnak ilyet.

Rendkívül becsülendő az a gesztus is, hogy Farkas Zoli a (nagybetűs) Rajongóinak ajánlja könyvét, hiszen tökéletesen tisztában van azzal, hogy mennyit köszönhet nekik. Hogy a becses publikum nélkül a megfeszített munka gyümölcse sem lenne olyan édes, mint amilyen. Farkas azonban nemcsak a rajongóival szemben alázatos, hanem – akár egy bölcs zenemester – szinte mindenkit tisztel, akivel *összehozta* a sors. Tiszteletének pedig minden lehetséges fórumon hangot, sőt képet is ad (gondoljunk csak a tetoválásaira, amelyekkel a zenekara, kiadója, gitár-és erősítőgyártója iránti tiszteletét fejezte ki).

Van mit tanulnunk Farkas Zolitól, és ettől a könyvtől, az *Outcast*tól is – alázatot a mesterek iránt, tiszteletet minden élővel szemben, kitartást, elfogadást, et cetera. Nem bevett szokás az, hogy a recenzióíró a könyv gyakorlati hasznáról regél a finisben (talán még pszichológusi körökben sem), de szinte adja magát, hogy leírjam: ez a könyv amolyan kötelező olvasmány, Farkas Zoltán és Kiss László munkásságát pedig a jövőben is érdemes lesz figyelni.